

Зокрема, у 2012 р. була оприлюднена низка рекомендацій робочих груп «Національний Конвент України щодо ЄС», які запропонували дорожню карту наближення українського законодавства до *Acquis* ЄС, у том числі й у сфері кримінальної юстиції: третя робоча група «Перспективи співробітництва України та ЄС у сфері юстиції, свободи та безпеки» зазначила принципову необхідність «розширення сфери застосування відновних і примирних процедур, створення нових процедур без застосування покарання, що сприяють виправленню особи, яка опинилася у конфлікті із законом, та попередженню вчинення нею нових злочинів».

У свою чергу, в Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки, схваленої Указом Президента України від 20.05.2015 р., констатується, що «на сьогодні система правосуддя не виконує поставлені перед нею завдання на належному рівні». Стратегія наголошує на необхідності «вдосконалення матеріальної та процесуальної законодавчої бази для наближення українського законодавства до *Acquis* ЄС у секторі кримінальної юстиції». Але при цьому відновне правосуддя взагалі не згадується, не говорячи вже про кримінально-правову його складову.

З огляду на зазначене, наголосимо, що кримінально-правове заохочення є інструментом відновлення справедливості. При цьому, на відміну від покарання, воно забезпечує різносторонність вирішення завдань захисту особи, суспільства та держави від кримінально протиправних посягань. Заохочувальні кримінально-правові приписи складають матеріально-правову основу відновного правосуддя і втілюють можливості сторін конфлікту (включаючи державу) взаємовигідно вийти із ситуації. Таким чином, кримінально-правові заохочувальні норми є засадничими чинниками становлення оновленої моделі кримінальної юстиції.

УДК 343.21

ТОПЧІЙ Василь

ВПРОВАДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОСТУПКУ В КРИМІНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ЯК ДЕКРИМІНАЛІЗАЦІЯ ДІЯНЬ

На думку більшості науковців кримінальний проступок – це діяння, за яке передбачене покарання у виді арешту на строк не більше шести місяців, обмеження волі на строк до двох років або інше, більш м'яке покарання за винятком основного покарання у виді штрафу в розмірі понад тисячу неоподаткованих мінімумів доходів громадян [1].

В адміністративному праві визначено проступки як протиправна, винна дія чи бездіяльність, яка посягає на державний або громадський

порядок, власність, права і свободи громадян, встановлений порядок управління, за яке законодавством передбачена адміністративна відповідальність (ст. 10 КпАП).

Також, визначають адміністративний проступок як порушення загальнообов'язкових вимог громадянами, посадовими особами, незалежно від їх положення та службової підпорядкованості. Відповідальність за адміністративний проступок накладається певним законом спеціальними органами, а не вищою посадовою особою чи органом за підпорядкованістю. Видами адміністративних стягнень за досконалий адміністративний проступок є: попередження, штраф, виправні роботи, адміністративний арешт, конфіскація предмета, що був знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення [2].

Як бачимо вже є певна регламентація і законодавче закріплення проступку в адміністративну праві. Тож, необхідно врахувати положення про адміністративні проступки при визначені кримінальних проступків.

Положення проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо запровадження інституту кримінальних проступків» ґрунтуються на Концепції реформування кримінальної юстиції України, затвердженій Указом Президента України від 8 квітня 2008 року № 311.

Під час підготовки проекту були враховані положення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, відповідні вимоги Європейського Суду з прав людини, досвід країн Західної Європи (ФРН, Австрія, Швейцарія, Франція, Бельгія, Голландія, Італія, Іспанія) і Східної Європи (Естонія, Литва, Латвія, Польща, Словаччина) [3].

Наступним постає питання у розробленні та реалізації ефективного механізму впровадження інституту кримінальних проступків у національне законодавство, а саме у визначені єдиного та обґрунтованого підходу до правової природи кримінального проступку, класифікації кримінально-караних діянь (кримінальних правопорушень) та раціоналізації заходів кримінально-правового регулювання за вчинення кримінальних проступків зокрема та визначених видів кримінальних правопорушень у цілому.

Кримінальним проступком пропонується вважати дії, за які передбачено покарання у вигляді арешту на термін не більше шести місяців або обмеження волі на термін до двох років. Всього до провини можуть віднести 30 статей Кримінального кодексу, зокрема, ст. 125 («умисне легке тілесне ушкодження»), ч. 1 ст. 185 («крадіжка»), ч. 1 ст. 186 («грабіж») і ч. 1 ст. 309 («незаконне виробництво, придбання, зберігання наркотичних засобів без мети збуту»). При цьому особи, які вчинили кримінальний проступок, не вважатимуться судимими, а осіб, які вчинили таке правопорушення вперше і розкаялися, пропонується звільняти

від відповідальності. На думку пана Малишева, це сприятиме декриміналізації злочинів, пов'язаних з позбавленням волі.

Також Володимир Малишев у своєму законопроекті пропонує пом'якшити відповідальність за правопорушення у сфері виборчого законодавства. Так, за порушення ст. 159 КК («порушення таємниці голосування») передбачається зниження обмеження волі від трьох до двох років. А за невиконання зарплати пропонується карати обмеженням волі на строк до двох років замість позбавлення волі на такий же термін, як зараз.

Варто відзначити, що раніше поняття «кримінальний проступок» пропонував ввести ще президент Віктор Ющенко, який у 2008 році затвердив концепцію реформування кримінальної юстиції. Пан Ющенко тоді пропонував створити окремий Кодекс про кримінальні проступки. Пізніше, в 2012 році, кілька народних депутатів внесли до Верховної Ради законопроект про введення в КК поняття «кримінальні проступки». Проте потім законопроект був відкликаний [4].

Метою створення даного інституту є гуманізація кримінального права, відповідно до європейських стандартів. Науковці пропонують певні адміністративні проступки, які не мають управлінського характеру, перевести у категорію кримінальних проступків. Відповідно до цього поняття кримінальні проступки будуть включати в себе частину адміністративних проступків та злочини невеликої тяжкості.

Але є незрозумілим послідовність введення поняття «кримінальний проступок» у законодавство України. Спочатку визначили процедуру розслідування даного правопорушення, тобто процесуальну сторону, проте не визначили, що саме являє собою кримінальний проступок, а саме матеріальну сторону. А тому на даний момент виникла парадоксальна ситуація. Існує процедура розслідування кримінального проступку, але не визначено, що це таке та чим регулюється.

Підсумовуючи вище зазначене, вбачається, якщо і постала необхідність впровадження кримінального проступку, то найбільш виваженим та доцільним було б створення самостійного Кодексу кримінальних проступків.

Література:

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pravoconsult.com.ua/shho-take-kriminalnij-prostupok-i-z-chim-jogo-yidyat-v-ukrayini/>
2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mego.info/12-система-та-види-адміністративних-проступків>
3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.convdocs.org/docs/index23361.html>
4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbnews.com.ua/ua/news/102982/>